

tribut Annie Ernaux

Sofia Vilella Pujol

Crítica literària

@svilellapujol

A Annie Ernaux li envejo dues coses. La primera és la lucidesa amb què observa el món i s'observa a si mateixa. No ho dic per dir: sembla que, posant-hi una mica d'atenció, sigui capaç d'entendre-ho tot. M'encantaria ser perspicaç com ella, enfrontar-me a la vida amb la seva saviesa calmada. La segona cosa que cobejo, encara més difícil d'aconseguir, és la capacitat que té per expressar el que rumia, per convertir les cavil·lacions en literatura. Ernaux està dotada, innegablement, d'un particular *savoir écrire*: a cada moment comprèn què ha de dir i què no ha de dir, i també és molt conscient de com ha de fer-ho. Domina amb precisió l'encadenament de paraules, però alhora sap fer molt bé silenci, cosa que probablement encara és més important.

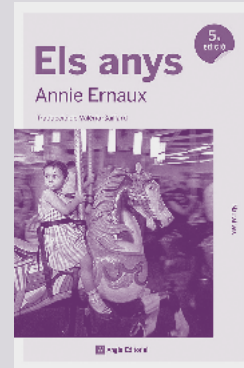
Tenint en compte la seva destresa, i el gran reconeixement que ha obtingut —el 2022 li van atorgar ni més ni menys que el Premi Nobel de Literatura—, dubto de si escollir-la com a autora a qui fer un tribut no és, potser, massa senzill. Massa evident. Però, alhora, que bé que sigui una tria òbvia. Que bé que ho posi fàcil. Tot i que conec una part més aviat reduïda de la seva bibliografia, cada obra que en llegeixo em fascina. Normalment acostumo a ser més lectora de textos que d'autors; vaig llibre per llibre i sovint em costa recordar qui ha escrit què. Però amb ella és al revés: tot el que dugui el seu nom a la portada, m'ho empasso sense pensar-m'ho dues vegades.

M'agrada haver-la descobert amb *Els anys*, una novel·la publicada el 2008 i traduïda al català el 2019, que repassa la vida d'una dona francesa entre mitjans del segle XX i principis del XXI. En aquest text, que no és especialment llarg però que em sembla monumental, es fa explícita la preocupació d'Ernaux per l'àmbit sociològic. Temàticament, l'autora explora la relació de la vida quotidiana amb els esdeveniments històrics: els jocs de la infància tenen sempre de fons

la inseguretad de la postguerra, les descobertes de l'adolescència van acompanyades del conflicte algerià i el Maig del 1968 marca l'arribada a l'adulthood. Però, formalment, encara es reforça més aquest vincle entre l'experiència «subjectiva» i l'«objectiva» —si és que, després de llegir-la, es poden diferenciar—, perquè el que fa Ernaux és escriure una autobiografia sense utilitzar en cap moment el pronom «jo», que naturalment és el més habitual en aquest gènere. La narració oscil·la entre el «tu», l'«ella» i el «nosaltres»; així, la veu narradora queda descentrada i el relat s'obre a l'experiència conjunta dels subjectes que han compartit, en certa manera, la vida de l'autora, ja sigui per qüestions generacionals, de classe, de gènere, o altres.

A la mateixa novel·la, Ernaux es refereix a aquesta manera d'escriure utilitzant el terme «autobiografia impersonal». «*A partir d'una imatge fixa del record*», escriu parlant en tercera persona del seu propi procés de creació, «*li sembla diluir-se en una totalitat indistinta de la qual aconsegueix arrencar, amb un esforç de la consciència crítica, un a un, els elements que la componen. [...] Aleshores, ella*

troba amb una profunda satisfacció, gairebé esbalaïdora —que no li dona la imatge, aïllada, del record personal—, una mena de vasta sensació col·lectiva, en la qual la seva consciència, tot el seu ésser hi està sostingut». Em sembla admirable aquesta facilitat per discernir com es posa en marxa la memòria individual, i com aquesta no se separa mai de la vivència col·lectiva. Però encara em sembla més prodigiós l'exercici de memòria que fa Ernaux en si. Hi ha una frase concreta d'*Els anys* que m'obsessiona: «*L'assassinat de Kennedy a Dallas la deixarà més indiferent que la mort de Marilyn Monroe l'estiu anterior, perquè fa vuit setmanes que no té la regla*». Sento que llegir Ernaux és com llegir un clàssic.

Els anys
Annie Ernaux

Angle Editorial
Barcelona, 2019

L'autora francesa nascuda el 1940 és una referent de la literatura d'auto-ficció, format que ha centrat bona part de la seva obra, la qual abasta més d'una vintena de publicacions. Els seus llibres tracten d'històries quotidianes des d'una visió sociològica de les relacions. Ha rebut diversos premis literaris, el més destacat dels quals el Premi Nobel de Literatura el 2022. ■